

Ο ρόλος των Ενεργειακών Κοινοτήτων για υποβοήθηση της ενεργειακής μετάβασης

Ανθή Χαραλάμπους
Διευθύντρια ideopsis Ltd

Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους

Το 2019 η δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» είχε ως στόχο να θέσει **τους πολίτες στο επίκεντρο της ενεργειακής μετάβασης** και να τους δώσει το δικαίωμα να παράγουν, να αποθηκεύουν, να μοιράζονται, να πωλούν και να καταναλώνουν ενέργεια.

Προέβλεπε επίσης ενεργειακές πρωτοβουλίες πολιτών με ορισμούς και διατάξεις για: «**Κοινότητες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας**» στην Οδηγία για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και «**Κοινότητες Ενέργειας Πολιτών**» στην αναθεωρημένη Οδηγία για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Fit for 55% reduction

Δημιουργείται το πακέτο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Fit for 55», με σκοπό να αποτελέσει το νομοθετικό εργαλείο της εφαρμογής του δεσμευτικού στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τουλάχιστο κατά 55% μέχρι το 2030.

Fit for 55

Το τελικό πακέτο «Fit for 55», μετά από δύο χρόνια εργασιών διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

- (α) δεσμευτικός στόχος για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% έως το 2030, σε σύγκριση με το 1990 στο σύνολο της οικονομίας
- (β) στόχος για τουλάχιστον 42,5% κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

Repower EU

Τον Μάιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Σχέδιο **REPowerEU**, το οποίο αφορά την ταχεία μείωση της εξάρτησής από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα με την ταχύρρυθμη προώθηση της πράσινης μετάβασης και τη συνένωση δυνάμεων προς επίτευξη ενός πιο ανθεκτικού ενεργειακού συστήματος και μιας πραγματικής Ενεργειακής Ένωσης. Το σχέδιο βασίζεται στην πλήρη εφαρμογή της δέσμης προτάσεων «Fit for 55», χωρίς να μεταβάλλει την πρωταρχική φιλοδοξία, να μειωθούν οι καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 και να επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Παράλληλα, θέτονται υψηλότεροι στόχοι για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση.

Repower EU

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει:

- Για την ενεργειακή απόδοση, αύξηση του δεσμευτικού στόχου της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση στο **13 %**, από το 9% που προβλεπόταν στην πρόταση του «Fit for 55».
- Για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αύξηση του στόχου της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο **45 % έως το 2030**, από το 40 % που προβλεπόταν στην πρόταση του «Fit for 55».

REPowerEU

Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια & το Κλίμα

Τομεακοί Στόχοι ΑΠΕ για την Κύπρο	Στόχος για 2030 ¹
Θέρμανση/ψύξη	39%
Παραγωγή Ηλεκτρισμού	30%
Οδικές Μεταφορές	14%
Τελικό σύνολο ΑΠΕ (%)	23%

Το πρώτο ΕΣΕΚ Κύπρου πήρε την τελική του μορφή τον Ιανουάριο του 2020. Έχει ως σημαντικότερο στοιχείο δομής τη διάσταση της απαλλαγής από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Παρόλα αυτά περιέχει και τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης.

Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών vs Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας

- Οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών όσο και οι κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορούν να **ασκήσουν παρόμοιες δραστηριότητες**, όπως παραγωγή, διανομή, προμήθεια, συγκέντρωση, κατανάλωση, κοινή χρήση, αποθήκευση ενέργειας και παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την ενέργεια.
- Ανάλογα με τη δραστηριότητα που εκτελείται, πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις και τους περιορισμούς που ισχύουν για τους άλλους συμμετέχοντες στην αγορά (γεννήτριες, προμηθευτές, διανομείς, φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης και άλλους παράγοντες της αγοράς) με αμερόληπτο και αναλογικό τρόπο.

Οι Κοινότητες Ενέργειας των Πολιτών και οι Κοινότητες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας διαφέρουν με τους ακόλουθους τρόπους:

Συμμετέχοντες: Οποιοσδήποτε φορέας μπορεί να συμμετάσχει σε **ενεργειακή κοινότητα πολιτών**, αρκεί τα μέλη ή οι μέτοχοι που ασχολούνται με εμπορική δραστηριότητα μεγάλης κλίμακας και για τους οποίους ο ενεργειακός τομέας αποτελεί πρωταρχικό τομέα οικονομικής δραστηριότητας δεν ασκεί καμία εξουσία λήψης αποφάσεων. Οι συμμετέχοντες που μπορούν να συμμετάσχουν περιλαμβάνουν φυσικά πρόσωπα, τοπικές αρχές και πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις

Συμμετέχοντες: Οι **κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας** έχουν περιορισμένη συμμετοχή και επιτρέπουν μόνο σε φυσικά πρόσωπα, τοπικές αρχές και πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή δεν αποτελεί την κύρια οικονομική τους δραστηριότητα. Μια ξεχωριστή διάταξη απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι η συμμετοχή σε κοινότητες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι προσβάσιμη στους καταναλωτές σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος ή ευάλωτα.

Τι διαφοροποιεί τις ενεργειακές κοινότητες από άλλους παραδοσιακούς παράγοντες της εμπορικής αγοράς;

Σκοπός: Τα έσοδα από οικονομικές δραστηριότητες κατευθύνονται στην παροχή υπηρεσιών στα μέλη ή/και για περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά οφέλη στην τοπική κοινότητα.

Ιδιοκτησία και έλεγχος: Οι χρήστες των υπηρεσιών ή οι κάτοικοι της περιοχής που επηρεάζονται από το έργο/ δραστηριότητα (τοπικοί πολίτες, μικρές/μικρές/μεσαίες επιχειρήσεις ή τοπικές αρχές) συμμετέχουν οικονομικά, καθώς και ασκούν στρατηγικό έλεγχο και καθοδήγηση στην κοινότητα.

Διακυβέρνηση/λήψη αποφάσεων: Οι εσωτερικές αποφάσεις βασίζονται στη δημοκρατική διακυβέρνηση και διασφαλίζουν τη διατήρηση της «αυτονομίας» της κοινότητας

Ευνοϊκοί Κανονισμοί για Κοινωνική Ενέργεια

Οι κανονισμοί και οι επιδοτήσεις που υποστηρίζουν την κοινωνική ενέργεια είναι ιδιαίτερα σημαντικές και εξαρτώνται από ένα επαρκές νομικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο.

Όπως αναφέρθηκε, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες οδηγίες της ΕΕ της "Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους" τα κράτη μέλη πρέπει να εγγυηθούν την ανάπτυξη αυτού του πλαισίου, μετά από μια εμπεριστατωμένη αξιολόγηση των ευκαιριών και των εμποδίων που συνδέονται με την κοινωνική ενέργεια στη χώρα τους.

Απαιτείται επίσης να αναπτύξουν τις σχετικές ικανότητες των τοπικών αρχών στον τομέα αυτό.

Οφέλη από τη λειτουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων

- **Οικονομικά οφέλη:** δημιουργία εισοδήματος για τις κοινότητες που βρίσκονται κοντά στη μονάδα ΑΠΕ. Κέρδη λόγω των εσόδων από την πώληση ενέργειας ή την ενοικίαση γης, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για την ανέγερση και συντήρηση των εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Άλλα οικονομικά οφέλη, όπως κοινοτικές υπηρεσίες (αθλητικά κέντρα, παιδικοί σταθμοί).
- **Εκπαίδευση:** κοινή συμπεριφορά εξοικονόμησης ενέργειας, γενική ευαισθητοποίηση που συνδέεται με την κατανάλωση ενέργειας, την κλιματική αλλαγή. Βελτίωση των τεχνολογικών πτυχών της εκπαίδευσης. Οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούν επίσης εκπαιδευτικά παραδείγματα για άλλες κοινότητες
- **Συμμετοχή:** οι κοινότητες που συμμετέχουν στις ΚΑΕ χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σε θέματα που σχετίζονται με την παραγωγή/κατανάλωση ενέργειας και τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο ενεργειακό σύστημα.
- **Προστασία του κλίματος και βιωσιμότητα:** Οι REC μπορούν να επηρεάσουν τις επιλογές του τρόπου ζωής των ανθρώπων και να βοηθήσουν τους πολίτες να αναπτύξουν μια πιο βιώσιμη στάση. Οι άνθρωποι είναι πιο ευαισθητοποιημένοι σε θέματα όπως η ηθική και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- **Οικοδόμηση της κοινότητας:** οι άνθρωποι που συμμετέχουν στην REC ταυτίζονται έντονα με την κοινότητα.

Ολλανδία: Καθεστώς επιδοτήσεων για τη συνεταιριστική ενέργεια

Μέχρι τον Απρίλιο του 2022, το ολλανδικό καθεστώς στήριξης "ταχυδρομικός κώδικας" προοριζόταν για κατοίκους που ήθελαν να χρησιμοποιήσουν ηλιακή ενέργεια αλλά δεν διέθεταν διαθέσιμο χώρο. Μπορούσαν να σχηματίσουν έναν συνεταιρισμό και να επενδύσουν σε ένα ηλιακό έργο χρησιμοποιώντας δημόσιο ή ιδιωτικό κτίριο κοντά στην κατοικία τους.

Από τον Μάρτιο του 2022, το καθεστώς αυτό έχει αντικατασταθεί από το Συνεταιριστικό καθεστώς επιδότησης της παραγωγής ενέργειας. Το νέο καθεστώς επικεντρώνεται στη συνεταιριστική συλλογική ηλιακή ενέργεια μικρής κλίμακας, την αιολική ενέργεια ή υδροηλεκτρικά έργα. Τα μέλη του συνεταιρισμού είναι κάτοικοι και επιχειρήσεις που βρίσκονται στην περιοχή ταχυδρομικού κώδικα γύρω από το έργο. Ο συνεταιρισμός λαμβάνει επιδότηση ανά kWh που παράγεται για 15 έτη.

Ολλανδία: μηχανισμοί για την άρση διακρίσεων

Στο Apeldoorn (NL), για παράδειγμα, ένα έργο με την ονομασία HetKristal έχει αναπτυχθεί στην οροφή ενός γκαράζ στάθμευσης από τον τοπικό ενεργειακό συνεταιρισμό πολιτών deA.

Έδωσε σε 16 νοικοκυριά που δεν μπορούν να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά πάνελ στη δική τους στέγη την ευκαιρία να επενδύσουν στην ενεργειακή μετάβαση: 168 ηλιακά πάνελ των 335 Wp παράγουν πράσινη ηλεκτρική ενέργεια από τον Οκτώβριο του 2020.

Οι συμμετέχοντες μπορούσαν να αγοράσουν "τρέχουσες μετοχές" αξίας 260€.

Για 15 χρόνια αναμένεται να λαμβάνουν 31€ ανά τρέχουσα μετοχή μέσω των λογαριασμό ενέργειας ως επιστροφή φόρου - 447€ σε 15 χρόνια.

Συνολικά 204 μετοχές και η παραγωγή εκτιμάται σε 50 MWh/έτος, αρκετή για περίπου 20 μέσα ολλανδικά νοικοκυριά.

Γερμανία: Μια ανανεώσιμη πόλη μπροστά από την εποχή της

Ήδη από το 2008, το Σάερμπεκ (DE) έθεσε ως στόχο να γίνει ανεξάρτητη από τον προμηθευτή ενέργειας και να διασφαλίσει ότι το σύνολο του ενεργειακού εφοδιασμού στις οικογένειες, τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο φωτισμό, να βασίζεται σε τοπικά παραγόμενη ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές έως το 2030.

Σήμερα έχουν εγκατασταθεί πάνω από 400 φωτοβολταϊκά συστήματα στις στέγες των ιδιωτικών κατοικιών, και το 350% των ενεργειακών αναγκών της ίδιας της κοινότητας καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων 7 ανεμογεννητριών, 2 μονάδων βιοαερίου και ενός σταθμού δυναμικότητας 29 MWh βιοενεργειακό πάρκο.

Υποστήριξη στη χρηματοδότηση έργων

Ένα κοινό εμπόδιο που αντιμετωπίζουν τα κοινοτικά ενεργειακά έργα είναι η πρόσβαση στην χρηματοδότηση. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην παροχή εγγυήσεων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Εκτός από τη συνεπένδυση ή την οικονομική συμμετοχή σε ενεργειακές κοινότητες μέσω κεφαλαίου από την Τοπική Αρχή, μπορεί να καθησυχάσει τους διστακτικούς επενδυτές δίνοντας πρόσθετη αξιοπιστία και νομιμοποίηση των έργων.

Οι τοπικές αρχές μπορούν επίσης να παρέχουν αρχική χρηματοδότηση ή να είναι αγωγοί για εθνικά προγράμματα στήριξης.

Εμπόδια στην ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων

- 1. Νομοθεσία και Κανονιστικά Εμπόδια:** Οι υφιστάμενοι νόμοι και κανονισμοί μπορεί να απαιτούν άδειες και να θέτουν περιορισμούς που δυσκολεύουν την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων.
- 2. Οικονομικά Εμπόδια:** Η ανάπτυξη και η επίδοση ενεργειακών κοινοτήτων απαιτεί επενδύσεις σε τεχνολογία, εγκαταστάσεις και υποδομή. Οι οικονομικοί περιορισμοί μπορούν να αποτελέσουν σοβαρό εμπόδιο.
- 3. Λειτουργικά εμπόδια:** Το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών από μία ενεργειακή κοινότητα.
- 4. Δίκτυο & Μέτρηση:** Απουσία ξεχωριστών διατιμήσεων και διαδικασίας σύνδεσης στο δίκτυο. Προαπαιτούμενο η ύπαρξη έξυπνων μετρητών
- 5. Κοινωνική Αποδοχή:** Η αποδοχή από τους κατοίκους της περιοχής είναι σημαντική. Πολλές φορές, αντιστάσεις από την τοπική κοινότητα μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο.
- 6. Τεχνολογικά Εμπόδια:** Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων μπορεί να απαιτεί προηγμένες τεχνολογίες που ενδέχεται να μην είναι εύκολα διαθέσιμες ή προσιτές.

Κύπρος και Ενεργειακές Κοινότητες

- Τον Ιανουάριο του 2023, εγκρίθηκαν κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής του Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (MECI) όπου για τις "Ενεργειακές Κοινότητες (Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών) και Κοινότητες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, αναφέρονται τα ακόλουθα:
- Για τη λειτουργία, τη λήψη αποφάσεων και τον έλεγχο μιας Ενεργειακής Κοινότητας απαιτείται η πλειοψηφία των μελών της.
- Επιτρέπεται η ιδιοκτησία και η διαχείριση μονάδων παραγωγής ή/και εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας από τρίτους. Ωστόσο, η διαχείριση των μονάδων παραγωγής ή/και των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας επιτρέπεται κατόπιν άδειας από την Ενεργειακή Κοινότητα.
- Η κυριότητα και η διαχείριση του δικτύου διανομής επιτρέπεται να ασκείται από τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών όταν αυτό είναι απολύτως αναγκαίο και αφού έχει διενεργηθεί ανάλυση κόστους-οφέλους με θετικό αποτέλεσμα όσον αφορά την άσκηση του δικαιώματος αυτού. Τα κριτήρια για τη διενέργεια της ανάλυσης κόστους-οφέλους καθορίζονται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου.
- Ο διαμοιρασμός της αυτοπαραγόμενης ενέργειας που καταναλώνεται μεταξύ των μελών της κοινότητας δεν συνιστά "προμήθεια" ενέργειας και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζονται τέλη και χρεώσεις που σχετίζονται με την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας .
- Όλες οι Ενεργειακές Κοινότητες είτε είναι υπεύθυνοι εξισορρόπησης είτε αναθέτουν συμβατικά την ευθύνη τους σε υπεύθυνο εξισορρόπησης της επιλογής τους.
- Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου διασφαλίζει την παροχή των απαραίτητων πληροφοριών στις Ενεργειακές Κοινότητες σχετικά με τα συστήματα αυτοματισμού και ελέγχου.
- Το Ρυθμιστικό Πλαίσιο από την ΡΑΕΚ αναμένεται τον Απρίλιο του 2024

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας

Ανθή Χαραλάμπους
ideopsis Ltd

t +357 22 66 77 60

e a.Charalambous@ideopsis.com

w www.ideopsis.com